

Werk in uitvoering

Op Interconfessionele basisschool Octant zeuren de jongens van groep 1-2 al tijden om een dinosaurusthema.

Ursulien van Berge-Bakkum en Marloes Fortuijn, de leerkrachten van deze groep, hebben hun twijfels of

zo'n thema ook voor de meisjes in de groep genoeg

kansen biedt tot ontwikkeling.

Ze gaan de uitdaging aan.

Dinosaurussen Een jongensthema?

**URSULIEN VAN BERGE-BAKKUM EN
MARLOES FORTUIJN**

In groep 1-2 van basisschool Octant staan dinosaurussen al het hele jaar in de belangstelling. De jongens hebben elkaar aangestoken. Ze brengen boeken over dit onderwerp mee en bij huisbezoeken hebben we gemerkt dat het echt leeft. We hebben zelfs een paar minuten in een donkere voorraadkast doorgebracht om een lichtgevend exemplaar te bewonderen. Bij het plannen maken voor de thema's laten de mannen zeer duidelijk horen dat ze heel graag een dinosaurusthema willen. Maar we willen geen 'vecht-hoek' in de klas en zo'n thema kan daar wel eens een aanleiding voor zijn. We houden de dinosaurussen dus af, maar het blijft in ons hoofd rondspoken. Zou een dinosaurusthema ook voor de meisjes genoeg impulsen bieden voor spel en ontwikkeling?

Themavoorbereiding

We vormen een uniek duo: Marloes, pas geslaagd voor de pabo, aan het begin van haar carrière; Ursulien, bijna veertig jaar in het onderwijs. Samen durven we ieder thema aan. Dus we besluiten toch een dinosaurusthema te ontwerpen. Maar welk spel kan er bij zo'n thema plaatsvinden? Al overlegend krijgt een van de hoeken een interessante invulling. We willen er een opgravingshoek van maken. We zien daarbij meteen verbindingen naar de andere hoeken in de klas, zoals de winkel, de zandtafel en de bouwhoek. Misschien dat we samen met de kinderen ook nog een informatiecentrum gaan inrichten. We

vragen ons af hoe de meisjes op het thema zullen reageren, maar omdat een van onze vorige thema's een dansthema is geweest, laten we het toch doorgaan.

Bedoelingen van de leerkracht

Met dit thema leren we kinderen informatie verzamelen en verwerken over dinosaurussen. Uiteindelijk willen we met de kinderen een boek gaan maken.

Dinosaurusbotten opmeten

De oerhuishoek

Dit kan allemaal een plek krijgen in het informatiecentrum. Verder maken we attributen om het spel te verrijken. Als brede bedoelingen passen hierbij 'onderzoeken, redeneren en problemen oplossen' en 'uitleg en vormgeven'. Bij de verhalen hoort voornamelijk 'communiceren en taal'. Daarnaast doen veel verhalen een beroep op het 'voorstellingsvermogen en de creativiteit'. We rekenen op en stimuleren 'actief zijn en initiatieven tonen'. Ook op het gebied van reken-wiskunde activiteiten zien we mogelijkheden bij dit thema (vergelijken, meten, et cetera), al moeten we er wel vanuit gaan dat het geheel berust op voorstellingsvermogen en fantasie van de kinderen. Na deze eerste verkenning concluderen we dat het een rijk thema is. We kunnen beginnen.

Startactiviteiten

Als we in de kring vertellen dat we toch over een dinosaurusthema nadenken krijgen we enthousiast bijval. We spreken af dat de kinderen spullen mee mogen nemen voor het nieuwe thema en dezelfde dag staan er honderd dinosaurussen op de tafel en ook het boekenrek is direct helemaal vol. Naast de televisie wordt de stapel video's en dvd's elke dag een beetje hoger. We zijn het afgelopen schooljaar begonnen met het inrichten van een informatiehoek bij ieder thema en we merken dat de kinderen (zowel de jongens als de meisjes) hiervoor veel belangstelling tonen. De meegebrachte dinosaurussen worden in het spel opgenomen en tot onze verrassing duiken een paar meisjes direct de leeshoek in om de dinosaurussenboeken te bekijken.

Als een van de startactiviteiten begraven we vier schatkistjes gevuld met glimmende stenen in de zandbak buiten, die later een rol gaan spelen bij de dinospeurtocht. 's Morgens wordt er in de klas een brief van een archeoloog bezorgd. De kinderen beginnen fanatiek te graven en vinden twee schatkistjes. Uiteindelijk moet de hele locatie helpen om de resterende kistjes te vinden.

Voor een volgende startactiviteit gaan we op ex-

cursie. In de Hoep in de Castricumse duinen is een tentoonstelling over het 'veenmeisje', waar we een kijkje kunnen nemen hoe er vroeger werd geleefd. Daarnaast is er een speelbos en een bos waarin we een dinospeurtocht uitzetten. De dinosafari wordt als heel echt ervaren, aan het eind krijgen we een gouden dinosaurusbot aan een ketting.

Inrichten van de hoeken

Op een moment dat de kinderen niet op school zijn, zetten we een podiumdeel op zijn kop in de hoek van de klas. We doen er honderd kilo zand en twintig kilo stenen in. Door de excursie kan het spel in deze opgravingenhoek meteen starten. Maar we hebben nog meer hoeken. Wat doen we daarmee? In de kring overleggen we met de kinderen wat we zullen doen met onze hoeken. We besluiten de leeschrijfhoek leeg te halen; daar moet een informatiehoek komen. De zandtafel kan onmiddellijk worden ingeschakeld, net als het winkeltje in de gang, dat wordt een dinosauruswinkel. Bij de bouwhoek hebben we een boek met afbeeldingen van Stonehenge neergelegd, dat geeft een goed impuls. En van Lego en Duplo kun je prachtige dinosaurussen maken. Maar de huishoek is een probleem: hoe moeten we deze integreren binnen het thema? "Dat hoeft niet," zegt Jochem. "In de tijd van de dinosaurussen waren er nog geen mensen, dus de huishoek hoeft niet mee te doen." Is dat echt zo? Een paar meisjes gaan op onderzoek uit in de informatiehoek en ze vinden een boek over vroeger, over mensen in de prehistorie. Dan zegt Amber: "We maken van de huishoek een huis van vroeger."

Scherven opgraven

Met dit idee gaan we door. We bekijken de platen in de boeken van de prehistorie en maken plannen voor de inrichting.

We merken dat vooral de meisjes zich graag willen bemoeien met de inrichting van de huishoek. Het wordt een hele klus om deze om te bouwen. Alles moet eruit, niets past in de oertijd. In de patio van de school staan zes boomstammen. We slepen ze naar binnen en bekleden ze met oude lappen. We hangen

ook lappen om de huishoek heen. Sommige kinderen nemen dinoknuffels mee als huisdieren en oude manden en andere spullen die echt en oud zijn. Buiten zoeken we naar bladeren en ander natuurlijk materiaal waarmee we eten kunnen klaarmaken en als we naar de dinosauruswinkel gaan, kunnen we betalen (ruilen) met kraaltjes en steentjes. We maken zelf kleren van lappen en zo kan ook het spel in de huishoek weer gespeeld worden, maar nu in de oudheid.

Betekeningen van de meisjes aanspreken

De meisjes spelen veel in de oerhuishoek en het winkeltje. We vinden echter dat ze meer met ook de andere facetten van het thema, bijvoorbeeld de dinosaurussen kunnen doen. We maken bij ieder thema met de kinderen een themamap. Hierin verzamelen we alle informatie die we via artikelen, de computer, enzovoorts kunnen vinden. In de grote en kleine kring neemt deze map een belangrijke plaats in: de kinderen 'lezen' de informatie, stellen er vragen over en typen informatie op de computer, bijvoorbeeld namen van dinosaurussen. We nodigen voor de bespreking van deze map in de kleine kring regelmatig een aantal meisjes uit. We zien hierdoor hun belangstelling groeien.

In andere thema's hebben we bovendien gemerkt hoe goed het is om een vertelafel samen met kinderen op te bouwen. Het lijkt ons goed om in dit thema een vertelafel te maken met een prentenboek over dinosaurussen. Een andere manier om de meisjes uit de groep op dit onderwerp te betrekken. Helaas komen we tot de conclusie dat er veel informatieboeken over dinosaurussen zijn en bijna geen prentenboeken. We besluiten daarom om het boek *Draak en angsthaas* voor de vertelafel te kiezen. Een dinosaurus fungeert als draak en die rol speelt hij prima!

Door de informatieboeken doen de leerlingen veel kennis op over de dinosaurussen. We besluiten als eindpresentatie toe te werken naar het maken van een prentenboek over dinosaurussen. Dit is tevens zo'n activiteit waarbij ook de meisjes een grote rol willen en kunnen vervullen. In een kleine kring bespreken we hoe het verhaal er in grote lijnen uit kan komen te zien. Vervolgens presenteren twee meisjes uit die kleine kring onze ideeën aan de rest van de klas. De kinderen vinden het een goed verhaal worden en hebben ook zelf allerlei ideeën. We schrijven ze op, zodat we ze allemaal een plek kunnen geven in het boek. Verschillende kinderen gaan elk een regel uit het boek overtuiken op de computer. Als alle zinnen uit het boek klaar zijn, maakt iedereen een tekening horend bij een bepaalde zin. En het resultaat mag er zijn. Het boek komt in de leeshoek en wordt vaak gelezen.

Zo langzamerhand is onze klas volledig in het dinosaurusthema opgenomen. De jongens en de meisjes komen steeds meer te weten, zijn betrokken bezig en we geven ze impulsen om hun spel- en onderzoeksactiviteiten uit te breiden.

Reflectie op het thema

Het verbaast ons bij ieder thema weer dat de kinderen zelf ook zulke goede impulsen aan het thema geven. Daardoor raak je als leerkracht ook over zo'n thema als 'Dinosaurussen', waar je aanvankelijk allerlei twijfels over had, heel enthousiast. Doordat wij en de kinderen met allerlei ideeën komen, volgen de verschillende activiteiten elkaar logischerwijs op. Het thema rolt als het ware voor je uit.

We hoeven slechts kleine impulsen te geven om weer verder te komen en het spel te verrijken. Bij dit thema hebben de kinderen laten zien hoe ze zelf via de informatie en al overlegend en evaluerend steeds een stapje verder komen.

Onze bedoelingen zijn ruimschoots gehaald. De kinderen zijn veel te weten gekomen over vroeger. Ze hebben aan den lijve ondervonden hoe die informatie verzameld wordt door zelf het opgravingspel te doen. De opgraving en de oerhuishoek zijn uitgegroeid tot verrassende activiteiten, waarin het spel volop tot zijn recht kwam. De impulsen en initiatieven kwamen zowel van ons als van de kinderen. We

Een verhaal over dinosaurussen maken

deden een beroep op het voorstellingsvermogen van de kinderen en zij bleken hierin heel goed met ons mee te gaan, maar het bleef niet alleen bij informatie verzamelen.

Juist door de activiteiten in de opgravingshoek, de dinosauruswinkel, de oerhuishoek, de vertelafel en het maken van het prentenboek, is het ook echt een thema voor meisjes geworden. Vanaf het moment dat we de meisjes met zoveel aandacht de informatiehoek in zagen duiken, wisten we dat dit ook voor hen een rijk thema is. Zo zie je maar, ook als je aanvankelijk je twijfels hebt over een thema, kan het een rijk thema worden voor zowel jongens als meisjes.

Ursulien van Berge-Bakkum en Marloes Fortuijn zijn leerkracht van groep 1-2 van Interconfessionele basisschool Octant in Assendelft.